

Beleidsvisie Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Hoogheemraadschap van Delfland

Eigenaar: Anja Buisman – teamleider JVI

Auteur: Christian van der Valk – senior beleidsadviseur inkoop

Team: Juridische Zaken, Vastgoed en Inkoop

Dms-nummer: 1335702

Datum: 6 november 2017

Versie: 1.0

Voorwoord

Waterschappen zijn van oudsher innovatieve organisaties, sinds het begin van ons bestaan zoeken we al naar innovatieve mogelijkheden om gebieden droog te leggen en droog te houden. Om Nederland toekomstbestendig te houden gaat onze leefomgeving ingrijpend veranderen. Wij willen bijdragen aan het energieneutraal, klimaatbestendig en circulair maken van deze regio.

Wij maken al werk van duurzaamheid en zijn voortdurend aan het innoveren. Zo kunnen woonwijken worden voorzien van warmte dat is gewonnen uit afvalwater. Het laten draaien van de gemalen op basis van beschikbaarheid van (duurzame) energie, levert een besparing in de energiekosten op van ongeveer 20%. Met gemeenten werken wij aan het ontsteden en vergroenen, zodat het absorberend vermogen van de bodem toeneemt. Met deze beleidsvisie maatschappelijk verantwoord inkopen maken we nog een stap verder in het denken.

Als overheid hebben we een voorbeeldfunctie als het gaat om duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wij willen inwoners, bedrijven en de gemeenten laten zien dat we zo duurzaam mogelijk werken en verantwoord omgaan met de producten die we gebruiken bij ons werk. Op deze manier dragen we ook bij aan bewustzijn. Een belangrijk aspect van het nemen van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is verder om te zorgen dat mensen dichtbij en ver weg voldoende kansen krijgen in de maatschappij en hun werk in goede en veilige omstandigheden kunnen doen.

Door maatschappelijk verantwoord in te kopen dragen we bij aan de verdere verduurzaming van onze eigen organisatie. Ook stimuleren we de verduurzaming van de organisaties waar wij zaken mee doen. We denken na over waar het beter kan en brengen met onze vraag de ontwikkeling van nieuwe duurzame producten en methoden op gang.

Het is belangrijk dat we ons realiseren dat maatschappelijk verantwoord inkopen op termijn rendeert. Dat is niet alleen een kwestie van Euro's, maar het gaat ook om het creëren van maatschappelijke waarde. In ons streven naar een duurzamer Delfland staan de beste oplossingen voor een betaalbare prijs daarbij voorop. Onze ambitie is om de bij te dragen aan het verduurzamen van de samenleving. Om dit realiseren moet het denken in de haarvaten van de organisatie komen.

College van Dijkgraaf & Hoogheemraden

Inhoudsopgave

Inleiding en scope	3
1. Achtergrond en context	4
2. MVI speerpunten Delfland	8
3. Doorontwikkeling	12
4. Bewustwording en communicatie.....	13
5. Meten, registreren en rapporteren	14
Definitielijst	15

Inleiding en scope

In het voorjaar van 2017 is het geactualiseerde inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld door de VV. Deze beleidsvisie maatschappelijk verantwoord inkopen is een addendum op het inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid van Delfland is gebaseerd op het geharmoniseerde beleid van de Unie van Waterschappen. Met dit algemene beleid is een basis gelegd voor maatschappelijk verantwoord inkopen. Het doel van deze beleidsvisie is om dit nader in te vullen.

Er is voor gekozen om deze beleidsvisie niet te beperken tot duurzaam inkopen, maar deze te verbreden tot maatschappelijk verantwoord inkopen. Dit sluit aan bij de landelijke ontwikkeling, waarbij naast milieucriteria ook sociale aspecten steeds belangrijker worden. Delfland wil hierop waar mogelijk breed inzetten.

Allereerst bevat de beleidsvisie de achtergronden van maatschappelijk verantwoord inkopen en de context waarin deze tot stand is gekomen. Vervolgens worden de speerpunten van Delfland uitgewerkt, dit betreft de verschillende thema's binnen maatschappelijk verantwoord ondernemen waarop wordt ingezet. In hoofdstuk 4 wordt beschreven welke ontwikkelingen er zijn en hoe we maatschappelijk verantwoord inkopen in de toekomst mogelijk nog verder kunnen brengen: wat is de stip op de horizon? Tot slot besteden we aandacht aan het vergroten van het bewustzijn, het stimuleren van maatschappelijk verantwoord inkopen en hoe we gaan registreren en rapporteren.

1. Achtergrond en context

In het Waterbeheerplan 2016 – 2021 is opgenomen dat Delfland minimaal voldoet aan de duurzaamheidsafspraken voor 2020 zoals vastgelegd in het klimaatakkoord Unie-Rijk (2010).

In het afgelopen decennium is de term duurzaamheid bij de waterschappen steeds concreter ingevuld: het gaat om duurzaam inkopen, duurzame energievoorziening, het reduceren van de klimaatvoetafdruk en duurzaam waterbeheer. Afspraken over deze ontwikkelingen zijn vastgelegd in het convenant MeerJarenAfspraken energie-efficiency afvalwaterzuivering (MJA3, 2008), het klimaatakkoord Unie-Rijk (2010) en de Green Deal met de Rijksoverheid op het gebied van de Energiefabriek (2011). Delfland wil in 2020 minimaal voldoen aan de duurzaamheidsdoelstellingen uit het klimaatakkoord Unie-Rijk en werkt aan:

- het reduceren van het energieverbruik met 2% per jaar tussen 2005-2020;
- voorzien in minimaal 40% van de eigen energiebehoefte in 2020;
- verminderen van de CO² -uitstoot in 2020 met minimaal 30% ten opzichte van 1990;
- duurzaam inkopen van producten en diensten;
- verduurzamen van het waterbeheer.

De focus ligt op het verduurzamen van de kerntaken, waarbij de manier waarop de taken worden uitgevoerd wordt aangepast. Het is de bedoeling dat Delfland in 2050 (of eerder) energie- en klimaatneutraal is.

Het Klimaatakkoord Unie en Rijk 2010 – 2020 bevat de afspraak dat de waterschappen vanaf 2015 100% duurzaam inkopen. Dit betekent dat de criteriadocumenten van PIANOo voor de productgroepen waarvoor ze zijn opgesteld minimaal in inkoopprocedures zijn toegepast.

Manifest en actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen

In december 2016 heeft de Unie van Waterschappen namens alle waterschappen het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) ondertekend. De deelnemers aan het Manifest MVI willen de effectiviteit en de impact van MVI vergroten. De bedoeling is om de bijdrage van MVI op de realisatie van beleidsdoelen te vergroten. Het manifest bouwt voort op eerdere afspraken, zoals het Manifest Professioneel Duurzaam Inkopen uit 2012. De ambities van het Manifest MVI gaan verder dan het toepassen van minimumeisen voor duurzaamheid bij inkopen. Het Manifest vervangt daarmee ook de eerdere afspraken zoals 100% duurzaam inkopen op basis van de toepassing van minimumeisen. Door middel van MVI wil het kabinet beleidsdoelen realiseren, namelijk:

- Realiseren van een circulaire economie;
- Verminderen van milieudruk;
- Beschermen en duurzaam benutten van natuurlijk kapitaal;
- Verduurzamen van de bedrijfsvoering van overheden;
- Verduurzamen van product- en marktketens;
- Stimuleren van hernieuwbare energieopwekking en energie-efficiëntie;
- Toepassing biobased grondstoffen en materialen;
- Stimuleren van innovatie;
- Tegengaan mensenrechtenschendingen, betalen van een leefbaar loon en het verbeteren van arbeidsomstandigheden in wereldwijde waardeketens;
- Het creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- Tegengaan van klimaatverandering.

Op basis van het Manifest MVI maken alle overheden een actieplan. Delfland heeft dit actieplan in augustus 2017 afgerond en gepubliceerd op de website van PIANOo:

<https://www.pianoo.nl/actieplannen-manifest-maatschappelijk-verantwoord-inkopen>.

Het Actieplan 'Van-Delf-sprekend' bevat de Delflandse MVI speerpunten, ook is uitgewerkt bij welke inkoopk pakketten welke speerpunten worden toegepast. Dit is gebaseerd op activiteiten die al binnen Delfland worden uitgevoerd. Verder is aangegeven hoe MVI in de werkwijze wordt verankerd. Via deze beleidsvisie vindt de beleidsmatige borging van het maatschappelijk verantwoord inkopen plaats.

Sustainable development goals

Het Manifest MVI is een uitvloeisel van internationale duurzaamheidsafspraken. Op 25 september 2015 hebben de 193 lidstaten van de Verenigde Naties de ontwikkelingsagenda 2015 – 2030 vastgesteld. De agenda bestaat uit 17 doelen: de Sustainable Development Goals (SDG's), ofwel Duurzame Ontwikkelingsdoelen. De wereldleiders die de ontwikkelingsdoelen hebben ondertekend committeren zich daarmee aan de 17 doelen en de 169 onderliggende targets. De SDG's zijn een vervolg op de millennium ontwikkelingsdoelen en dragen bij aan:

- De uitbanning van armoede;
- Bevordering van vrede en gelijkheid;
- Stimulering van inclusieve groei;
- Bescherming van het milieu.

Net als andere landen rapporteert Nederland aan de VN over de voortgang. Alle stakeholders zoals overheden, NGO's, burgers én het bedrijfsleven worden expliciet betrokken bij de realisatie van de doelen. De doelen hebben dan ook impact op de bedrijfsvoering van Delfland.

Figuur 1 De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen

Inkoop als katalysator

Op 18 mei 2017 is de internationale richtlijn voor maatschappelijk verantwoord inkopen gelanceerd: de richtlijn ISO 20400. De richtlijn biedt private en publieke organisaties handvatten bij het inrichten en verrichten van een maatschappelijk verantwoord inkoopproces. De richtlijn is afgeleid van de richtlijn voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, de ISO 26000 richtlijn.

De richtlijn 20400 omschrijft de wisselwerking tussen duurzame ideeën, duurzame acties (Dutch Wheel 1) en duurzame resultaten (Dutch Wheel 2). In onderstaande afbeelding is dit schematisch weergegeven.

Figuur 2 The Dutch Wheels

De kern van de Dutch Wheels is dat inkoopers regie hebben over de toeleveringsketen, de vraag naar duurzaam of circulair geproduceerde goederen stimuleren en creëren en mede daardoor MVO-doelstellingen kunnen uitvoeren. MVI zorgt voor waardecreatie, stimuleert innovatie en leidt tot lagere totale maatschappelijke kosten op de langere termijn. Samengevat: inkoop is de katalysator voor de duurzame wereld van morgen! Binnen Delfland zien we de rol van inkoop exact op deze manier. Inkoop is ondersteunend aan het primaire proces, maar kan via de adviserende rol bijdragen aan het realiseren van de duurzame en sociale doelen die Delfland zichzelf heeft gesteld. Ook nemen we onze verantwoordelijkheid om door onze vraag de ontwikkeling duurzame producten te stimuleren en marktpartijen te bewegen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Daarbij treden we proactief op als we mogelijkheden zien en brengen we partijen met elkaar in contact.

Kaders en projecten binnen Delfland

Er zijn binnen Delfland veel verschillende beleidsdoelen, projecten en initiatieven op het gebied van duurzaamheid, sociale aspecten en maatschappelijk verantwoord inkopen. Een belangrijk kader voor het MVI-beleid zijn de recent vastgestelde hoofdlijnen voor de strategie Delfland Circulair. Hierin zijn doelen gesteld en leidende principes opgenomen om te komen tot een Circulair Delfland in samenwerking met de omgeving. Verder is er ook nog het bestaande duurzaamheidsbeleid uit 2008.

Met de ambitie 'Delfland Circulair' wordt een stip aan de horizon gezet. Door de circulaire principes in al onze werkzaamheden toe te passen maakt Delfland de transitie van een lineair waterschap naar een circulair, duurzaam waterschap. Daarbij gaat het niet om de norm om zelf 100% sluitend en 100% zelfvoorzienend te worden binnen onze eigen organisatiegrenzen. Het gaat erom dat we de ambities op het vlak van duurzaamheid en zuinig omgaan met grondstoffen waarmaken, ook buiten onze eigen organisatiegrenzen en in samenwerking met onze omgeving. Als waterschap

vormen we vaak ook een schakel in de sluiting van een grotere kringloop, waarbij we binnen onze eigen organisatie zorgen voor de randvoorwaarden voor sluiting van deze grotere kringlopen.

Daarnaast zijn er andere initiatieven binnen Delfland, zoals de zoetwater-, energie- en grondstoffenfabrieken en de verdere uitrol van het instrumentarium vanuit Duurzaam GWW. Er is binnen Delfland een duidelijke ontwikkeling op het gebied van duurzaamheid en vergroening waar te nemen. Tussen de verschillende projecten en initiatieven begint steeds meer verbinding en afstemming te komen. Er is uitgesproken dat het wenselijk is dat er coördinatie komt voor deze projecten en initiatieven vanwege overlap en/of samenhang.

Naar aanleiding van de wens voor coördinatie en het beschikbaar komen van extra middelen in de Kadernota 2018 voor "Duurzaamheid en energie", "Coördinatie Delfland Circulair" en "Hemelwateraanpak", wordt in oktober 2017 gestart met kwartiermaken voor een integrale organisatie en sturing op deze samenhangende onderwerpen.

2. MVI speerpunten Delfland

Maatschappelijk verantwoord inkopen is het meenemen van de effecten op people (mensen), planet (planeet/milieu) en profit/prosperity (winst/welvaart) bij de inkoop van producten, diensten en werken. Dat wat we inkopen heeft een neutraal of zelfs positief effect op het klimaat, schept mogelijkheden om te participeren in de maatschappij voor mensen die daarvoor hulp nodig hebben en stimuleert maatschappelijke en technologische vernieuwing. In het duurzaamheidsbeleid van 2008 heeft Delfland al vastgelegd te willen streven naar een evenwichtige balans tussen deze drie P's.

Delfland is een betrokken waterschap; we voegen waarde toe door samen te werken met de markt en te investeren in een waardevolle leefomgeving van de inwoners. We kijken daarbij niet alleen naar onze primaire taken en onze eigen organisatie, maar kijken ook verder door beleid voor de langere termijn te maken en internationaal onze verantwoordelijkheid te nemen. We zijn ervan! Niet voor niets dat Delfland deelneemt aan vele akkoorden en Green Deals op het gebied van duurzaamheid.

We geloven dat we als waterschap een belangrijke voorbeeldrol hebben. Maar sterker nog, we geloven dat duurzaamheid rendeert op termijn, het is ons veel waard en levert veel waarde op!

Delfland kiest in het kader van maatschappelijke verantwoord inkopen voor vijf thema's, deze passen we toe bij meervoudig onderhandse, nationale en Europese aanbestedingen. Onze **speerpunten** zijn:

1. Klimaatbewust inkopen: door klimaatbewust in te kopen kan een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van broeikasgassen worden bereikt in de eigen organisatie en bij anderen (m.n. CO2 en energie);
2. Circulair inkopen: het dusdanig inkopen van producten en diensten die zo ontworpen zijn dat er zo veel mogelijk hernieuwbare en duurzaam geproduceerde grondstoffen zijn gebruikt, die duurzaam gebruikt gaan worden en die vervolgens herbruikbaar zijn of te recyclen zijn tot nieuwe grondstof;
3. Innovatiegericht inkopen: het door middel van inkoop stimuleren van de markt om innovatieve, duurzame oplossingen te ontwikkelen en te leveren;
4. Social return: de bijdrage van inkoop in het stimuleren dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zoveel mogelijk kunnen participeren;
5. Internationale sociale voorwaarden: het bij inkopen van risico-producten, bedrijven te stimuleren hun verantwoordelijkheid op te pakken voor de zorg voor goede arbeidsvoorwaarden.

Innovatiegericht
inkopen

Social
Return

Internationale
Sociale voorwaarden

Klimaatbewust
inkopen

Circulair
inkopen

Criteriadocumenten

Eerder heeft Delfland zich al aangesloten bij de nationale afspraken om vanaf 2015 100% duurzaam in te kopen. Hiertoe dienden tenminste de minimale eisen uit de criteriadocumenten van PIANOo, indien van toepassing en beschikbaar, meegenomen te worden. Dit was verplicht bij elke Europese aanbesteding. Nu verhogen we onze ambitie door ook te werken met gunningscriteria en contractvoorwaarden die passen binnen de hierboven genoemde speerpunten. De criteriadocumenten bevatten naast de minimale eisen ook voorstellen voor specifieke gunningscriteria op het gebied van duurzaam inkopen. Deze voorstellen zijn geschikt om direct toe te passen in concrete inkooptrajecten of kunnen dienen als inspiratie voor zelf op te stellen criteria.

Toepassing MVI speerpunten - algemeen

Sinds kort wordt bij de start van ieder inkooptraject van EUR 50.000,- exclusief BTW of meer de startnotitie doorlopen. Dit document is een soort checklist waarin alle belangrijke onderwerpen waarover een keus moet worden gemaakt aan de orde komen, er wordt ook gemotiveerd waarom een bepaalde keuze wordt gemaakt. Dit document bevat hiermee ook de aanbestedingsstrategie.

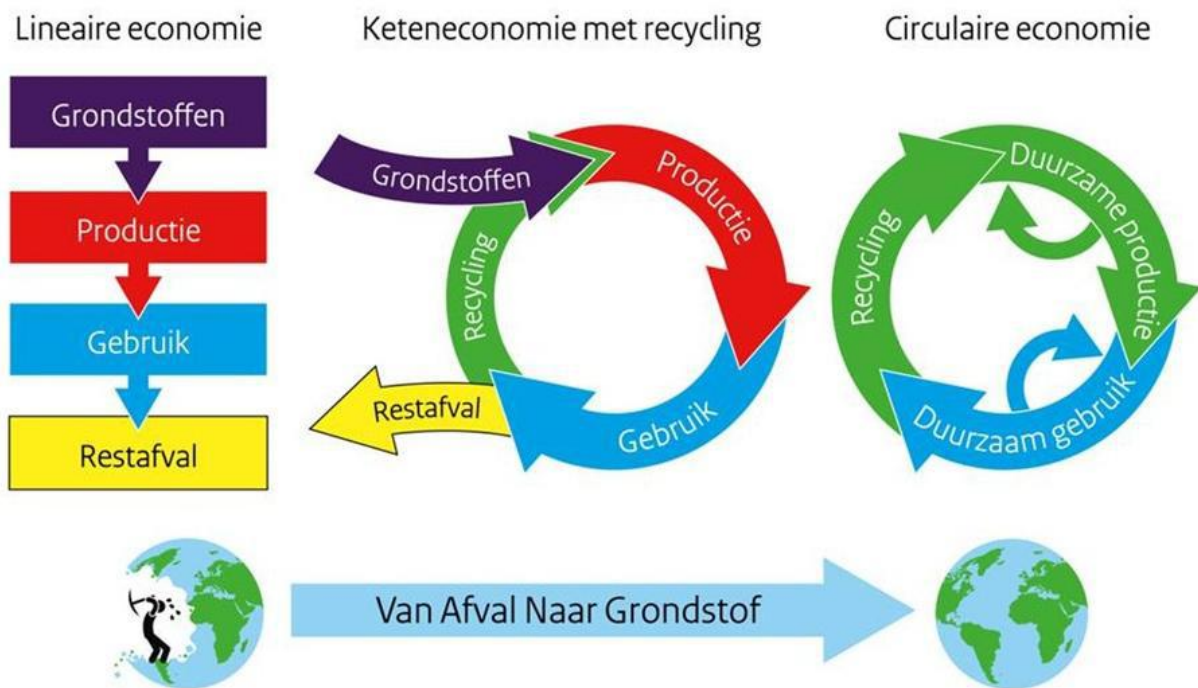
De speerpunten zijn in de startnotitie opgenomen waarbij het uitgangspunt is dat op zoveel mogelijk thema's wordt ingezet. Welke speerpunten kunnen worden meegenomen verschilt per opdracht en zal dan ook van geval tot geval moeten worden bekeken en uitgewerkt. In de startnotitie worden de keuzes gemotiveerd.

Toepassing MVI speerpunten – klimaatbewust, circulair en innovatief inkopen

Met betrekking tot klimaatbewust inkopen, circulair inkopen en innovatiegericht inkopen geldt in het algemeen dat per traject moet worden bepaald welke eisen, gunningscriteria of contractvoorwaarden worden meegenomen. Samenwerking met de markt wordt hierbij steeds belangrijker. Om te kunnen komen tot ambitieuze, maar ook realistische en proportionele, eisen en gunningscriteria zullen we vaker de markt moeten betrekken en hun kennis benutten. Dit kan via marktverkenningen, marktconsultaties en markt- en netwerkdagen. Ook zullen we vaker moeten afstappen van de traditionele aanbestedingsvormen en gebruik maken van procedures als de concurrentiegerichte dialoog, de prijsvraag, Best Value Procurement en het nieuwe innovatiepartnerschap.

Bij klimaatbewust inkopen gaat het om het meenemen van doelstellingen in de aanbesteding op het gebied van CO²-reductie en het inzetten op duurzame energie en energiebesparing. Op deze manier proberen we de uitstoot van broeikasgassen zoveel mogelijk terug te dringen, zowel in onze eigen organisatie als in de organisatie van onze opdrachtnemers, en leveren we een bijdrage aan de transitie naar duurzame energiebronnen. We doen dit door leveranciers waar mogelijk uit te dagen om de uitstoot van broeikasgassen in het productieproces te minimaliseren, zuinige apparaten te gebruiken, gebruik te maken van duurzame energie en transportbewegingen te minimaliseren. Als Delfland kunnen we zelf ook kijken naar onze energievoorziening en het vervoersbeleid. Op het moment dat een contract opnieuw moet worden aanbesteed of als we iets geheel nieuws gaan inkopen, moeten we kritisch kijken naar de oplossing die we vragen en de eisen die we daar vervolgens aan stellen.

Bij circulair inkopen hanteren we de doelstellingen en leidende principes van Delfland Circulair. Het doel van Delfland Circulair is het gebruik van zoveel mogelijk hernieuwbare en duurzaam geproduceerde grondstoffen, die vervolgens herbruikbaar zijn of te recyclen tot nieuwe grondstof.

Figuur 3 Van lineaire naar circulaire economie

Er zijn binnen Delfland vier leidende principes geformuleerd die de hoofdlijnen vormen voor circulair werken:

1. Duurzaam gebruik: we beperken de vraag en voorkomen onnodig gebruik, we gebruiken hernieuwbare bronnen en gebruiken eindige/fossiele bronnen efficiënt;
2. Hoogwaardig hergebruik: als er na de stap hierboven toch afval ontstaat streven we naar een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van dit afval;
3. Begin bij de bron: de keten houden we zo kort mogelijk. Hierdoor is sprake van minder transport. De kansen voor hergebruik zijn hier het beste;
4. Maatschappelijke kosten-baten afweging: we streven naar zowel een positieve businesscase als een positieve value case. Dat betekent dat we bij het opstellen van onze vraag aan de markt niet alleen kijken naar de oplossing op zichzelf en wat we daarvoor betalen, maar dat we ook kijken naar de maatschappelijke waarde van die oplossing.

Er wordt onderzocht of het mogelijk is een afwegingskader voor circulair inkopen op te stellen dat kan worden opgenomen in de startnotitie.

Innovatiegericht inkopen geeft ons de mogelijkheid om oplossingen te vinden voor de uitdagingen waar we als waterschap voor staan, maar ook om betere, duurzamere, effectievere of efficiëntere alternatieven voor bestaande oplossingen te vinden. Essentieel hierbij is de dialoog met de markt, die al ver voordat het daadwerkelijke aanbestedingstraject start moet plaatsvinden. Eén van de doelen is het versterken van de keten in het bedrijfsleven door samenwerking en het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling. De behoefte moet voor innovatiegericht inkopen vroegtijdig aan de markt worden voorgelegd, verder is het van belang om de markt tijdig te bevragen en te consulteren omtrent de mogelijkheden en uitdagingen die zij voorzien. Dit vraagt om een andere werkwijze binnen Delfland dan die we tot nu toe gewend zijn. De inkoopadviseurs zullen deze boodschap actief uitdragen.

PIANOO geeft aan dat innovatiegericht inkopen in principe in alle gevallen kan plaatsvinden, maar dat het vooral succesvol blijkt als de overheid een dominante opdrachtgever is in een bepaalde markt. Kansrijke thema's voor Delfland in het kader van innovatiegericht inkopen zijn hierbij in ieder geval energie, veiligheid en watermanagement.

Toepassing MVI speerpunten – Social return

Bij elk project of elke aanbesteding wordt beoordeeld of er veel arbeid in de opdracht zit en of Social Return On Investment (SROI) proportioneel toepasbaar is. In principe passen we als er een grote arbeidscomponent is SROI toe als contractvoorwaarde met een waarde van ten minste 5% van de loonsom. Indien de opdracht zich er goed voor leent, verhogen we die waarde.

Toepassing MVI speerpunten – Internationale sociale voorwaarden

Per project of aanbesteding nemen we in het kader van Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) in een heel vroeg stadium de kansen en risico's door. Met steun van de Rijksoverheid is hiervoor de MVO risicochecker ontwikkeld. De MVO risicochecker is een online tool voor het maken van een MVO risico-analyse en geeft inzicht in de issues die er in een bepaalde markt zijn, ook verder terug in de productieketen. De MVO risicochecker wordt doorlopen om te bepalen of er risico's aan een specifiek inkooptraject verbonden zijn. Indien er risico's aan de inkoop verbonden zijn nemen we afhankelijk van de impact passende maatregelen, de MVO risicochecker geeft hiervoor adviezen. Ook hier is proportionaliteit weer een belangrijk aspect.

Duurzaam GWW

Naast het Manifest MVI heeft de Unie van Waterschappen in januari 2017 ook de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 ondertekend. Hiermee hebben de waterschappen afgesproken langdurig samen te werken aan duurzaamheid en mede daardoor de klimaatdoelstellingen van Nederland te behalen.

In het programma Duurzaam GWW zijn enkele inkoopinstrumenten ontwikkeld specifiek gericht op de Grond-, weg- en waterbouw (GWW). Kern van de aanpak is dat vanaf een zo vroeg mogelijke fase in projecten zaken als energiebesparing, leefbaarheid en beperking materialen en grondstoffen, worden meegenomen in de ambities.

In 2017 ondersteunt het Project Management Bureau elk team met het voorbereiden van twee aanzienlijke projecten met behulp van het Ambitieweb of de Omgevingswijzer, zodat we in 2021 alle aanzienlijke projecten met behulp van het Ambitieweb of de Omgevingswijzer voorbereiden. Gaandeweg gaan we ervaring opdoen met DuboCalc en de CO2 prestatieladder. Daarna wordt bepaald of we deze ook standaard willen toepassen bij onze projecten.

Focus op vier inkooppakketten

Bij iedere aanbesteding wordt bekeken welke MVI onderwerpen kunnen worden meegenomen. De inkooppakketten waar wij als Delfland echter het verschil kunnen maken en waarbij zeker onderscheidend en ambitieus kan worden ingezet op maatschappelijk verantwoord inkopen zijn Grond-, weg- en waterbouw, Vastgoed, Facilitair en Energie en transport. Dit zijn de inkooppakketten waar Delfland het meeste geld uitgeeft en die dus de meeste mogelijkheden bieden om ook daadwerkelijk resultaten te bereiken. Bij de totstandkoming van het actieplan zijn binnen deze inkooppakketten ook al concrete aanbestedingen benoemd waarbij MVI onderdeel zal zijn van de uitvraag.

3. Doorontwikkeling

Ketenbenadering

Op dit moment wordt vaak pas bij de start van het inkooptraject, bij de aanbestedingsstrategie, nagedacht over duurzaamheids- en sociale criteria. Vooral in de Grond-, weg- en waterbouw levert dit beperkingen op in wat we nog daadwerkelijk kunnen bereiken op met name duurzaamheidsgebied omdat er in de planvormingsfase al de nodige beslissingen zijn genomen.

Delfland werkt bij de realisatie van projecten nu bij een aantal projecten met de Omgevingswijzer en het Ambitieweb. In de toekomst gaat mogelijk ook worden gewerkt met DuboCalc en de CO2 prestatieladder. Ook deze instrumenten worden nu ingezet aan het begin van een aanbestedingstraject. Het streven is om de instrumenten uit het programma Duurzaam GWW in een zo vroeg mogelijk stadium in te zetten. Het is daarom van belang om de gehele keten hierin te betrekken en hen kennis te laten maken met de instrumenten uit het programma Duurzaam GWW.

Met de implementatie van slaat Delfland de weg in om de assets vanuit haar gehele levenscyclus (van behoefte-tot-sloop) te benaderen. De aanpak Duurzaam GWW sluit hier goed op aan.

Marktbenadering

Als we de markt willen stimuleren om innovatieve, duurzame, slimme oplossingen voor onze doelstellingen te realiseren, is het belangrijk om die oplossingsruimte ook concreet te bieden in onze uitvragen naar de markt. Dat betekent dat we in de toekomst op een verantwoorde manier gaan werken met oplossingsvrij of functioneel gespecificeerde contracten. De nadruk in de regievoerende activiteiten verschuift daarmee van het beter *weten* naar het beter *vragen*.

De implementatie van systems engineering kan een belangrijke bijdrage leveren aan het concreet maken van de ketengerichte benadering in onze projecten. Het is een aanbeveling dat deze ontwikkeling vanuit de keten verder wordt opgepakt en uitgewerkt.

Ontwikkelingen algemeen

We blijven de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen en de verschillende Green Deals actief volgen. Nieuwe afspraken zullen worden opgepakt en verwerkt in de processen van Delfland. Echter proberen we ook zelf actief voorop te blijven lopen als het gaat om duurzaamheid en het nemen van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit betekent onder andere dat we ten opzichte van de ambities en speerpunten die we nu hebben zullen blijven streven naar het verhogen van onze ambities. Op deze manier blijven we onze eigen organisatie zoveel mogelijk verduurzamen en blijven we ook de markt actief stimuleren om te verduurzamen en te innoveren.

4. Bewustwording en communicatie

Bewustwording

Vanuit de rol als aanjager en katalysator die inkoop voor zichzelf ziet weggelegd is het onderwerp maatschappelijke verantwoord inkoop voortaan een vast agendapunt in de accountgesprekken met de teams van Delfland. Op deze manier kan inkoop actief aandacht vragen voor het onderwerp, vroegtijdig meedenken over de mogelijkheden en de toepassing van de speerpunten stimuleren. Ook wordt op deze manier de bewustwording met betrekking tot de MVI-speerpunten binnen Delfland vergroot.

Om te zorgen dat maatschappelijk verantwoord inkoop binnen Delfland wordt gestimuleerd worden successen op het gebied van MVI actief gedeeld via het samenwerkingsportaal. Dit sluit aan bij de strategie Delfland Circulair.

Tot slot zal één keer per jaar het meest maatschappelijk verantwoorde inkooptraject in de spotlight worden gezet. Het doel hiervan is om de inspanningen voor een maatschappelijk verantwoord inkooptraject te belonen, als voorbeeld te laten dienen en om ook weer het bewustzijn te vergroten.

5. Meten, registreren en rapporteren

De speerpunten uit het actieplan MVI hebben ertoe bijgedragen dat deze beleidsvisie tot stand kon komen. Op dit moment worden de MVI speerpunten op basis van het actieplan al toegepast in inkooptrajecten en vindt ook registratie plaats van de toepassing van speerpunten. Dit gebeurt op basis van de per inkooptraject ingevulde startnotitie.

Minimaal één keer per jaar wordt door inkoop gerapporteerd over de toepassing van de MVI speerpunten. Ook nemen we deel aan de jaarlijkse landelijke benchmark MVI, deze benchmark is één van de middelen vanuit het Rijk om de voortgang in kaart te brengen en te borgen.

Nieuwe prestatie-indicatoren programmabegroting

De doelen, resultaten en prestatie-indicatoren zoals opgenomen in de programmabegroting worden geactualiseerd. Als doel is momenteel gesteld dat Delfland minimaal voldoet aan de duurzaamheidsafspraken voor 2020 zoals vastgelegd in het klimaatakkoord Unie-Rijk (2010). Bijbehorend resultaat is 100% duurzame inkoop op de aanbestedingen die daarvoor in aanmerking komen. De prestatie-indicator is dat producten en diensten duurzaam worden ingekocht voor 100% van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen.

In het manifest MVI, dat de basis vormt voor het actieplan MVI en deze beleidsvisie, zijn ambities vastgelegd die verder gaan dan het toepassen van minimumeisen. Daarmee vervangt het manifest eerdere afspraken zoals het 100% duurzaam inkopen op basis van minimumeisen. De doelen, resultaten en prestatie-indicatoren zoals nu opgenomen in de programmabegroting zijn daarmee ook achterhaald.

In de programmabegroting zal vanaf 2019 als doel worden gesteld dat Delfland de vijf MVI speerpunten toepast bij alle meervoudig onderhandse, nationale en Europese aanbestedingen, zoals opgenomen in de beleidvisie MVI. Bijbehorend resultaat is de toepassing van de vijf speerpunt MVI thema's bij alle meervoudig onderhandse, nationale en Europese aanbestedingen tenzij dit niet passend of proportioneel is bij de betreffende opdracht. De nieuwe prestatie-indicator is dat de vijf speerpunt MVI thema's bij de inkoop van producten en diensten worden toegepast, tenzij dit niet passend of proportioneel is. Hierbij zal per thema worden gerapporteerd over het aantal inkooptrajecten waarbij op een thema is ingezet, afgezet tegen het totale aantal inkooptrajecten. Voor social return geldt dat het gemiddelde percentage per jaar zal worden gerapporteerd. De actualisatie van de doelen, resultaten en prestatie-indicatoren zal in 2018 worden opgepakt, wel kan al worden gerapporteerd over de speerpunten via de toelichting.

Definitielijst

Begrip	Definitie
Ambitieweb	Het Ambitieweb is een praktisch hulpmiddel voor het inzichtelijk maken en realiseren van duurzame ambities voor een project. Het leent zich voor een diversiteit van toepassingen, waaronder het inventariseren van ambities en het vasthouden aan deze ambities gedurende het proces. Het is een visuele weergave van de duurzaamheidsthema's en de daaraan gekoppelde ambitieniveaus. Het brede begrip duurzaamheid is uitgesplitst in twaalf thema's. Deze thema's geven een concrete invulling aan de 3P's; People, Planet en Profit.
CO ² -prestatieladder	De CO ² -Prestatieladder is een instrument om bedrijven die deelnemen aan aanbestedingen te stimuleren tot CO ² -bewust handelen. Niet alleen in de eigen bedrijfsvoering, maar ook bij de uitvoering van projecten. Projecten zijn gedefinieerd als bouwprojecten, onderhoudscontracten, ontwerpcontracten, diensten, etc. Het gaat daarbij om CO ² -reductie in de life cycle van een infrastructuurobject.
Criteriadocumenten	In 2009 heeft de Rijksoverheid voor 52 productcategorieën, variërend van bedrijfskleding tot transportdiensten, criteria voor duurzaam inkopen opgesteld. Voor elke productgroep is een criteriadocument beschikbaar. Hierin is te vinden aan welke eisen een product of dienst moet voldoen. Er zijn minimeisen opgesteld waaraan sowieso moet worden voldaan, daarnaast zijn er ook gunningscriteria die worden meegenomen in de beslissing. Dit zijn aanvullende wensen die worden gesteld in het geval dat er niet slechts op prijs wordt beoordeeld, maar op beste prijs-kwaliteit verhouding.
DuboCalc	DuboCalc is een softwaretool om snel en eenvoudig de duurzaamheid en milieukosten van ontwerpvarianten van GWW werken te berekenen. DuboCalc wordt gebruikt door opdrachtgevers en (potentiële) opdrachtnemers voor het schrijven en beoordelen van (EMVI) aanbestedingen van GWW werken.
Green deal Duurzaam GWW	Ondertekenaars van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 spreken af langdurig samen te werken aan duurzaamheid en mede daardoor de klimaatdoelstellingen van Nederland te behalen, door bijvoorbeeld in 2030 50% minder gebruik te maken van primaire grondstoffen en een CO ² reductie te bewerkstelligen in 2020 van 20% t.o.v. 1990. Ambitie Green Deal duurzaam GWW is dat partijen in 2020 in alle relevante GWW-projecten de Aanpak Duurzaam GWW toepassen: in planvorming, aanleg, aanbesteding, beheer en onderhoud.
Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)	Bij MVO neemt een onderneming de verantwoordelijkheid voor de effecten van haar bedrijfsactiviteiten op mens en milieu. De organisatie ziet in 'people en planet'-vraagstukken kansen voor nieuwe producten, diensten of processen die zowel de samenleving als de onderneming ten goede komen (profit).
MVO risicochecker	De MVO Risico Checker is een handig hulpmiddel voor het maken van de MVO risico-analyse: hij geeft een overzicht van de issues die voor de organisatie/het bedrijf mogelijk spelen, ook verder terug in de productieketen. Er wordt direct een overzicht gegenereerd van de

	mogelijke issues per land en/of product in de vorm van een risicoanalyse.
Omgevingswijzer	De omgevingswijzer brengt de duurzaamheid van projecten in kaart. Op basis van twaalf duurzaamheidsthema's kan op gestructureerde wijze het bewustzijn en de discussie rondom duurzaamheid bevordert worden. De Omgevingswijzer helpt om, op een systematische wijze, de duurzaamheid van opgaves en projecten in een gebied inzichtelijk te maken. Het faciliteert een gestructureerde discussie en helpt een gezamenlijk probleem perspectief in een gebied te ontwikkelen. De Omgevingswijzer geeft inzicht in sociale, ecologische en economische duurzaamheid (people, planet en profit).
PIANOo	PIANOo, Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, biedt informatie, advies, instrumenten en praktische tips aan iedereen die zich in de publieke sector bezighoudt met het inkopen en aanbesteden van werken, leveringen en diensten.
Social return (on investment)	Social Return on Investment (SROI) is een instrument dat sociale en economische gevolgen van maatschappelijke investeringen zichtbaar maakt. Het geeft maatschappelijke doelen een economische waarde. Dit wordt niet alleen in geld uitgedrukt, maar bijvoorbeeld ook in toename van het aantal banen, belastinginkomsten, gedaalde criminaliteit en besparingen op uitkeringen en subsidies.